

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

3. An populus in electione Episcoporum, olim aliquando habuerit ius eligendi, & suffragandi? Et secundum aliquos affirmatiue respondetur. Ex part. 10. tr. 1. res. etiam 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

& obedientiam Metropolitanæ Sedi continebat, secundum sacros Canones Conciliorum, & Decreta Apostolicæ Sedis ex sacris Canonibus, & legibus, quibus authoritas Metropolitanorum se licet constituta est. Tertio profitebatur, se servaturum quædam documenta ex sacris Conciliorum placitis excerpta, quæ ad officium Episcopi ritè adimplendum pertinebant; & secundum Ecclesiasticum morem ab omnibus Episcopis Comprovincialibus subscripta, tradi solebant. Postremò, his omnibus peractis consecratur. Post consecrationem, ordinatores, ne obscuritas dubiæ ordinationis incurreret; Canonicas literas dabant ordinato ad Clerum, & Plebem, à quibus electus fuerat: quibus litteris omnis ordo rite gestæ continebatur: subscriptionibus omnibus ordinatorum firmabatur: & dies simul, & Consul adscribendus erat ex Concilio Milevitano. Quæ hæcenus diximus, pluribus confirmantur in tom. 2. Conciliorum Gallia part. 633. & seqq. & ex Ord. Romano in lib. de Diuin. offi. part. 1. part. 95. 96. & seqq. ibi, *Incipit examinatio in ordinatione Episcopi, secundum Galorum Institutiones.* Et explicat Albi, Flaccus in eod. lib. part. 2. pag. 72. & seqq. quibus omnibus adde nonisimè Franciscum Florentium in lib. 1. Decretalium tit. 6. fol. mibi. 127.

2. Non deseram etiam hic apponere verba etudissimi Iacobi Pamelij in *Annot. ad Epist. S. Cypriani cap. 68. num. 2.* ubi sic ait: Non negamus itaque, veterem electionis Episcoporum ritum, quo Plebe præfente, immo & suffragiis Plebis eligi solent: Nam in Africa illum obseruatum constat ex electione Eradij, successoris D. Augustini, de qua extat. *Ep. eius 120.* in *Græcia atate Chrysost. ex lib. 3. de Sacerd. in Hispaniis ex hoc Cypriani loco, & ex Isidoro lib. 2. de officiis:* in Gallis ex *epist. Cælestini Papa II. Romæ ex iis, quæ supra diximus, epistola ad Anthonium:* ubique etiam alibi ex *epistola Leonis 87.* Et perdurasse eam consuetudinem ad Gregor. I. vsque ex *eius epistolis, immo, & ad tempora vsque Caroli & Ludouici Imperatorum ex 1. lib. Capitulorum eorundem* satis constat. Verum Plebi sola suffragia concessa, non electionem, quæ per subscriptionem fieri solet, perspicuum fit, in primis ex *Concilio Laod. Can. 12. & 13.* ubi prohibetur electio Episcoporum per Plebem fieri, & ex D. Hieronymo, qui *ep. ad Euegrum dicit:* Electionem Alexandrini Episcopi à Presbyteris fieri solere: deinde ex *dicta epist. Leonis:* qui singulorum in electione, propria distinguens officia, vota requirit civium, testimonia Populorum, honoratorum arbitrium, electionem Clericorum, & denuò postea, subscriptionem Clericorum, Honoratorum testimonium, Ordinis, & Plebis consensum. Hoc enim potissimum tunc agebatur, ut inuitæ Plebi non daretur Episcopus. Non tamen sic, ut cogentur Episcopi admittere quemcumque Plebs postulasset; vti patet ex *Can. 1. & 2. Græcarum Synod. à Martino Bracarensi collectarum, & ex dicta Cælestini Epistola, & Stephani Papa decreto 68. dist. cap. Nasse.* Sed si quem petisset contra statuta Canonum: denuò, & sæpius conuocari solitos, Clerum, & Plebem, donec concordarent in idoneum quempiam, colligere est ex *epist. Gelasij Papa ad Philippum, & Gerontium citata à Gratiano, dist. 63. c. Plebs.* Si qua autem contradictio quorundam oboriretur, discutiebantur primò Personæ contradicentes: & tum demum, si vera non essent, quæ obicerentur, ordinabatur Episcopus, vti constat ex *Canon. 40. Concil. Carthab. 3.* Si denique nec ita fieret concordia; interponebat suam authoritatem Archiepiscopus; & quem ille probasset, pro Episcopo habebatur. Neque verò hæc sufficiebant; sed accedere præter ea debebat consecratio, siue (quam vocat Cyprianus) ma-

nus impositio, per Episcopos, qui conuenerant; quos ut minimum duos esse oportebat; vti ex Canonibus satis superque manifestum est. Hucusque Pamelius eruditè, vt semper solet. Sed ex dictis verbis oritur difficultas.

RESOL. III.

An populus in electione Episcoporum, olim aliquando haberit ius eligendi, & suffragandi?
Et secundum aliquos affirmatiue responderetur? Ex p. 10. tract. 1. Ref. etiam 3.

§. 1. Præter Pamelium, ubi supra affirmatiue respondet Pater Valquez in 3. part. D. Thomæ tom. 3. disputat. 144. cap. 5. num. 53. & ex multis magis amplè probat hoc Michael Ranssell, in *hist. Iuris Pontif. lib. 2. cap. 1. num. 20.* ubi sic ait: Quidam tamen distinguunt, vt electio esset Cleri, consensus Populi. Quò pertinere videtur, quod dixit D. Cyprianus, vt ordinationes fierent ab Episcopis Plebe præfente, quæ singulorum vitam plenissime nouit, & vniuersiusque actum de eius conuersatione perpexit; sic coram omni Synagoga iuebatur Pontifex constitui: & D. Paulus præcipiens Timotheo, quos ordinare deberet Episcopos: oportet, inquit, & illos habere bonum testimonium ab his, qui foris sunt, id est Laicis. Quæ videntur innuere, opus esse, vt approbet electum suo testimonio Populus. Quod Stephanus Papa confirmauit, dicens: Sacerdotum est electio, & fidelis Populi consensus est adhibendus, quia docendus est populus, non sequendus. Et Gaudridus Abbas solis Clericis licitum esse, inquit, eligere, & consecrare Episcopos; cæteris duntaxat petere. Ac Sardicensis Canon, Si Populi conuenerint, & petant sibi Rectorem; satisfaciendum eis esse, ait: vt veniant ex vicina Prouincia Episcopi, & ordinent Episcopum. Sed profectò vbicumque, adhibitus fuit ad electionem populus; plenissima eius fuerunt de creatione Episcopi suffragia; aded vt etiam præualeret contra Clerum. Quod liquet exemplo Simeonij, quem populi vox Sedi Constantinopolitanæ præfecit; & obtinuit, vt præferretur Philippo, quem Clerus petebat. Et si aliquando ea forma neglecta est; minus grate accepti fuerunt Pontifices aliter electi, vel profus repudiati atque etiam interfecti: cuiusmodi exemplum est in Historia Nicephori; & Liberatus in Breuiario refert in Ecclesia Alexandrina, Schisma ex eo quòd populus Graianum vellet; Clerus verò, suafu Theodoræ Augustæ, Iustiniani I. vxoris, Theodosium; aded vt etiam si Graianus in exilium missus fuerit; eum tamen Episcopum agnouit populus: & coactus fuerit Theodosius Verbe cedere. Et ante hæc tempora D. Augustinus scripsit, se operam dedisse seditioni sedandæ in Ecclesia Milevitana, ob id excitatæ, quòd prædecessor sibi successorem designauerat, de Cleri solummodo sententia, non aduocata Plebe, ac ne id contingeret in Hipponensi Ecclesia curauit, vt Clero, & populo probaretur Eradius, quem post se relinquerebat. Denique tantopere probata est ea eligendi ab vniuerso populo, id est Clericis & Laicis, forma, vt pluribus Synodis Prouincialibus, atque etiam Romanis, ac Decretis Summorum Pontificum sancita fuerit, cum clausula etiam irritante; videlicet, vt præoneretur omnibus, quem Cleri, plebisque consensus concorditer postulasset; & nullus, inuitis, ac nõ petentibus, ordinaretur: sin aliter, ordinatio esset irrita: ne ciuitas Episcopum nõ optatū aut cõtemneret aut odiret; sic Leo I, & ante illum Cælestinus I. Nul-

Ius, inquit, datur innitis Episcopos, Cleri, Plebis, & ordinis consensus, ac desiderium requiritur. Quamobrem Gregorius Magnus noluit confirmare Constantinum, quem Clerus Sedi Mediolanensi praefecerat, antequam populi comitiis approbatus esset. Et Ioannes VIII. innitens sententia Leonis, & Celestini, ut ipse ait, arguit Berdunensem Archiepiscopum, quod consecrasset eum, qui non erat electus a Clero, nec acceptus Carolo Imperatori. Quibus addere licet civiles leges, nempe Iustiniani I. dicentis, quod Laici habent suffragium in eligendo Episcopo: & Caroli Magni in capitularibus, Ideo obferuatum apud Nos ut inde formula concepta fuerit, quam habemus ex Marculpho. Ac demum sic requirebantur Populi suffragia, ut electio ^{per populum} iudicaretur: quia per manuum porrectionem numerabantur, qui hunc vel illum eligebant, ut refert Zonatas ad Ca. 1. Apost. Atque haec satis conuincere videntur, non ad hoc solum, ut eligente Clero consentiret populus, illum interuenire solitum esse electionibus; sed ut reuera vocem electionis cum illo haberet. Quid quod si consensus post electionem necessarius esset, non eodem prope iure fuisset, ac ipsa electio, Quippe, nisi consentiret Populus, alterum eligi oportere; ac tandem ipso etiam populo suum calculum dante, ut citius in eum consentiret, cui plurima illius pars sua voce, vel suis digitis, aut scripto suffragatus esset, Vnde disertis verbis Rabanus ad illum Textum Actuum Apostolorum, qui est de Diaconis constituendis; ordo, inquit, seruandus est, eligat populus, ordinet Episcopus, Et hac omnia docet Rausel. loco citato. Quae quidem confirmari possunt ex sacris Canonibus, ut ex cap. Episcopos, ibi, post electionem Cleri, & populi cap. lectis, ibi, Clerum, & Plebem eiusdem Ecclesiae elegisse 263, dist. cap. factus, ibi, De plebis, quae nunc adfuit Suffragio 7. qu. 1.

RESOL. IV.

Opinio affirmatiua assertur, probans populum in electionibus Episcoporum non habuisse ius suffragandi, & eligendi, sed tantum postulandi, & testimonium ferendi; Ex part. 10. tract. 1. Ref. etiam 4.

§. 1. Hanc Sententiam mordicus sustinet Andreas Duallius tract. de Potestate Pontif. part. 3. quaest. 6. probans multis saeculis penes populum fidem viguisse, & etiam nunc in plerisque locis adhuc vigere hanc consuetudinem, qua populus praesentationem Ministrorum, & consensum in eorum electione habuerit; & habeat ad maiorem Ecclesiae pacem, & promptiorem obedientiam; ut disertè testatur Leo his verbis: Propter pacem, & Deo placitam concordiam consonis omnium studiis, qui doctor pacis futurus est, ordinatur. Sed quod populus Ministros Ecclesiae elegerit, aut ius aliquod spirituale Ministris contulerit, nusquam Caluinus, & Vigorius, ex nouo Testamento, aut vsu primatiuae Ecclesiae probant. Actum sexto; septem Diaconi à multitudine Fidelium ante conspectum Apostolorum statuunt (id est offeruntur, & populi testimonio commendantur nullum tamen inde ius spirituale ipsis Diaconis accessit, donec Apostoli illos acceptassent, elegissent; manusque imposuissent, cum enim in Ecclesiae ministro tria desiderentur, fidei integritas, doctrinae sufficientia, & vitae probitas: ad huius tertij certitudinem, populi Christiani testimonia postulabantur, imò etiam ipsorum infidelium: prioris enim, ad Timotheum tertio, vult Apostolus, Episcopum testimonium habere bonum ab his, qui foris

sunt: quod expressè in Concilio Carthaginensi declaratur: Non fuit frustra à Patribus institutum, ut de electione eorum, qui ad regimen Altaris adhibendi sunt, consulatur & populus, quia de vita, & moribus praesentandi, quod non nunquam ignoratur à pluribus, scitur à paucis. Cui consentit Cypr. l. 1. ep. 3. Ex diuina autoritate descendit, ut Sacerdos Plebe praesente sub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico iudicio comprobetur. Idemque repetat Ep. 4. eiusdem libri: ut Plebe praesente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita praedicentur Leo Ep. 87. Sacerdos Ecclesiae praefaturus, non solum attestacione fidelium, sed etiam illorum, qui foris sunt, testimonio muniatur, neque vilius scandali relinquatur occasio. Hic viguit mos in antiqua Ecclesia, ut scilicet coram populo testimonium de vitae probitate, ferente, electio ministrorum ab Episcopis fieret. Quod cum non distinxerit, vel distinguere noluerit Vigorius, impiegit in scopulos Caluianos, quibus tota Ecclesiae Hierarchia subuertitur. Secundo potestas Episcoporum, & ceterorum Ecclesiae Ministrorum merè est spiritualis. Populus autem nullam habet potestatem spiritalem, sed si quatenus habet, tantum est civilis; & humana, ergo non potest alicui talem potestatem conferre, nemo enim alteri, quod non habet, dare potest. Ac proinde nullum Ecclesiae Ministrum poterit eligere, cum electio Canonica sit spiritualis collatio, qua populus destituatur. Maior argumenti, quod nempe potestas Ministrorum Ecclesiae sit merè spiritualis, probatur ex triplici capite, ex obiecto nempe, quod est omnino spirituale, ut administratio Sacramentorum, vsus Clauis, Regni Caelorum referatio, Thesauri Indulgentiarum, & in summa cura animarum non corporum; ex Fine, qui est aeterna Beatitudo, ad quam suos filios cupit Ecclesia perducere: ex Modo denique, quo confertur ipsa potestas, infunditur enim supernaturaliter à Deo non minus quam reliqua Spiritus Sancti dona, non vi alicuius actionis naturalis, sed virtute Sacramenti à Christo instituti, quod tamè potius de potestate Ordinis quam iurisdictionis intelligitur. Minor verò notissima est, vel enim potestas spiritualis conueniret populo, quatenus est populus, vel quatenus est fidelis; non prius, quia sic Turcae & infideles omnes potestatem spirituales haberent, non postèrius; quia etsi populus fidelis characterem Baptismi habeat, hic tamen non ad eligendos seu instituendos Ecclesiae Ministros refertur, sed ut à peccato originali liberemur, Christo inseramur, & aliorum Sacramentorum, atque suffragiorum Ecclesiae capaces, & participes efficiamur.

2. Tertio ad electionem alicuius in officium aliquod graue, & arduum, quale est Ecclesiasticum, maxima requiritur scientia, & prudentia: atqui populus demens est, & praecipitis admodum iudicij, belluaque, ut aiunt, multorum capitum, igitur de persona eligenda sufficientia, idoneitate, & capacitate iudicare non potest. Quare pessimè cum Ecclesia actum fuisset, si potestas eligendi sacros Ministros iudicio, aut arbitrio Populi relicta fuisset. Et haec omnia docet Duallius ubi supra, cui adde Cellotium de Hierarchia libr. 4. capit. 17. & Coëffeteau, ac Bouerium contra Rempub. M. Antonij de Dominis, l. 3. cap. 3. per totum.

3. Confirmantur supradicta ex Canone, Nossè dist. 63. ubi sic habetur: In hoc tuam plurimum oportet adhibere sollicitudinem, ut conuocato Clero, & populo talis ibi eligatur per Dei misericordiam, cui facti non obuiant Canones, Sacerdotum quippe est electio, & fidelis populi consensus, adhibendus est; quia docendus est populus, non sequendus, Plebs et